

Valtuustoaloite ennakoivasta ja keskusteleavasta budjetin laadinnasta

Kaupunginhallitus 28.01.2025 § 27
440/00.02.13/2024

Kaupunginvaltuusto 5.6.2024 §38

Esittely:

Valtuutettu Timo Mäkelä jätti kokoomuksen, keskustan, SDP:n, perussuomalaisen, vihreän, KD:n ja ryhmä Mäkisen valtuustoryhmien valtuustoaloitteen koskien ennakoivaa ja keskusteleavaa budjetin laadintaa.

Tämän valtuustoaloitteen taustalla on aiemmin tehty aloite liittyen vaihtoehtoisten, erilaisten arvopohjien näkymisen mahdollistavaan budjetinlaadintataapaan. Tätä aloitetta en kuitenkaan muista tulleen käsitellyksi tai ainakaan käytäntöön viedyksi. Koitetaan siis toista, jalostetumpaa tapaa.

Loppuvuodesta päätetään jälleen seuraavan vuoden budjetista kuten kaikki tiedämme. Kuitenkin vuosi toisensa jälkeen budjetin laadinnassa tulee kiire. Lisäksi haasteena on, että mikäli lautakunnassa tulisi uudelleenvalmisteluesityksiä tai laajempaa keskustelua ja muutoshalukkuutta viranhaltijoiden tekemästä esityksestä, ei lautakunnalla käytännössä ole riittävää mahdollisuutta asioiden syvempään jalostamiseen ennen kuin esitys perusteluineen tulee kokouksessa esiin ja tällöin muutosten tekeminen on näin käytännössä vaikeaa.

Tärkeä huomio nykymallisessa valmistelutavassa on myös se, että lautakunnan jäsenellä ei ole monestikaan riittävää kykyä hahmottaa päätösten vaikutusta kaupungin kokonaistalouteen.

Lisäksi meillä täällä valtuustossa, jossa kokonaiskuva pitäisi olla tiiviisti läsnä, on monesti ongelmana, ettei vieraan lautakunnan esitykseen ole yksittäisellä valtuutetulla yksityiskohtaisesti mahdollista ottaa kiinni ja esittää muutoksia esimerkiksi säästökohtien löytämiseksi.

Yllä kuvatut haasteet näkyvät myös kaupunginhallituksen budjetinvalmistelu- / perkausvaiheessa.
->näin ollen vaikuttaminen jää turhan ontoksi jokaisella tasolla.

Voisimmeko tästä vuodesta eteenpäin tehdä tämän kaiken jotenkin toisin, enemmän vuorovaikuttaen yhteistyössä?

Aloite:

Selvitetään mahdollisuutta aloittaa budjetin aktiivinen valmistelu viikkoja tai jopa kuukausia totuttua aikaisemmin. Lisäksi toteutetaan lautakunnissa / toimielimissä, yhdessä laajennetun ryhmän kanssa (mahdollisesti mukana me kaikki, valtuusto tai osa meistä) budjetinvalmistelukokous tai vapaamuotoisempi iltakoulu. Malli voisi toteutua esim. siten että kokoonnumme tänne yhdessä lautakunnan

edustajien kanssa ja käsittelemme hyvissä ajoin iltakoulussa, vaikka kolmen lautakunnan ajatuksia per ilta. Tyylin ja toteutuksen suhteen nyt vain mielikuvitus on rajana. Tämän kaiken tarkoituksena olisi antaa vapaammalle keskustelulle tilaa ja näin ohjata paremmin poliittisten tahtotilojen siirtymistä käytännön budjetin valmistelutyöhön.

Tällä laajemmalla ja keskustelelevammalla valmistelutyöllä voitaisiin myös helpottaa viranhaltijoiden työtä ja kuulla moniäänisemmin heiltä kuuluvia ajatuksia, tarpeita sekä tahtotiloja ja löytää yhdessä ratkaisuja ja antaa hyviä ohjaavia suuntaviivoja. Myös turhan työn tekeminen saattaisi näin vähentyä ja tehokkuus parantua.

Aletaan siis enemmän yhteistyöhön ja tuodaan viranhaltijat ja eri yhteisöissä vaikuttavat poliitikot lähemmäs toisiaan.

.....

Aloitteen alussa viitattuun vaihtoehtoisen budjetoinnin valtuustoaloitteeseen, jossa olisi laadittu kolme erilaista budjettiehdotusta, on vastattu 15.2.2023 kaupunginhallituksessa. Aloite todettiin tuolloin epärealistiseksi toteuttaa.

Nyt kyseessä olevaan valtuustoaloitteeseen reagoitiin nopeasti. Vuoden 2025 talousarvion laadinta-aikataulua ei ollut enää tuossa vaiheessa mahdollista aikaistaa, mutta osallisuutta ja vuorovaikutusta lisättiin järjestämällä 13.8.2024 valtuuston iltakoulu, jossa käytiin läpi vuoden 2025 talousarvion laadinnan lähtökohtia. Lisäksi koulutuslautakunta ja tekninen lautakunta järjestivät syyskuussa iltakoulut uutena osana lautakuntien talousarvion laadintaprosessia. Valtuuston iltakoulussa lokakuun alussa käytiin läpi talousarvion valmistelutilanne lautakuntien esitysten jälkeen.

Paimion kaupungin talousarvion laadintaprosessi on ollut perinteisesti napakka: kaupunginhallitus hyväksyy kesäkuussa laadinta-aikataulun, laadintaohjeet elokuun ensimmäisessä kokouksessa, lautakunnilla on syyskuun jälkipuoliskolle aikaa valmistella ehdotuksensa ja lokakuussa on kaupunginjohtajan käsittely, hallitus käsittelee ehdotustaan valtuustolle lokamarraskuun vaihteessa ja marraskuun puoliväliin mennessä talousarvio on viime vuosina hyväksytty. Laadinta-aikataulua ja laadintatapaa on hyvä aika ajoin tarkastella, kun tarvetta ilmenee.

Vuoden 2026 talousarvion valmisteluaikataulun suunnitteluun tulee vaikuttamaan myös uuden kaupunginjohtajan aloittaminen ja valtuustokauden vaihtuminen. Laadintaohjeistus on mahdollista antaa jo ennen kesälomia. Luottamushenkilöiden osallistumismahdollisuuksien ja tiedonsaannin lisäämiseksi tulee mietittäväksi iltakoulujen toteuttamistapa. Yksittäiselle lautakunnalle suunnatun iltakoulun mielekkäys tulee pohdittavaksi ja kuten aloitteessa esitettiin tarkoituksenmukaisempaa onkin varmaan toimialakohtaisten tai toimielinkohtaisten iltakoulujen järjestäminen laajemmalle joukolla, eli mukana ko. lautakuntien jäsenten lisäksi ainakin valtuutetut.

Mahdollisuudet yhteistyön tiivistämiseen ja keskustelun lisäämiseksi luottamushenkilöiden välillä on moninaiset. Esimerkiksi koulutuslautakunta on jo pitkään järjestänyt vuosittainen yhteisen kehittämispäivän lautakunnan pöytäkunnan ja keskeisten johtavien viranhaltijoiden kanssa. Kehittämispäivissä on keskusteltu ajankohtaisista asioista ja tulevista linjauksista, keskittyen asioihin muustakin kuin pääasiallisesti eurojen näkökulmasta, mikä korostuu talousarviota valmisteltaessa.

Tulevien talousarvioiden laadintaprosessia tullaan miettimään yhdessä uuden kaupunginjohtajan ja johtoryhmän kesken.

- Esittelijä: Kaupunginjohtaja Jussinmäki Jari
- Päätösehdotus: Kaupunginhallitus merkitsee selvityksen tiedoksi ja toteaan aloitteen loppuun käsitellyksi
- Päätös: Ehdotus hyväksyttiin.